

BRANSCHRIKTLINJE FÖR TILLÄMPNING AV GRÄNSVÄRDET FÖR MJÖLDRYGA I OBEARBETADE SPANNMÅLSKÄRNOR FRÅN OCH MED 1 JULI 2025

1 Sammanfattning

Branschföreningarna Foder & Spannmål och Svenska Kvarnföreningen representerar den svenska spannmålshandeln och kvarnindustrin. I båda föreningarnas intresse finns att underlätta för sina medlemsföretag och att skapa goda förutsättningar för sina respektive industrier. Den 1 juli 2025 sänktes gränsvärdet för mjöldryga i obearbetade rågkärnor, vilket har skapat ett behov av att samråda kring vad det innebär för spannmålshandeln och kvarnindustrin i fråga om hanteringen och av att skapa en gemensam bild av detta.

De båda föreningarna har därför skapat denna branschriktlinje för att tydliggöra under vilka förutsättningar det är tillämpligt, för att underlätta hanteringen hos sina medlemsföretag. Branschriktlinjen har tagits fram i samråd med Livsmedelsverket. Det är frivilligt för företag att använda branschriktlinjerna och det är alltid företagets ansvar att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls för den verksamhet som bedrivs.

2 Förordningen

Gränsvärdet som branschriktlinjen rör finns i förordningen (EU) 2023/915 om gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel och upphävande av förordning (EG) nr 1881/2006 (nedan "förordningen").

Från och med den 1 juli 2025 gäller enligt bilaga I, punkt 1.8.1.2, att gränsvärdet för mjöldryga i obearbetade rågkärnor är 0,2 g/kg (tidigare 0,5 g/kg). Gränsvärdet gäller för obearbetade spannmålskärnor som släpps ut på marknaden för att genomgå det första bearbetningsledet. Vid putsning av spannmål som innehåller mjöldryga ska ett rensningssteg genomföras före putsningen.

Gränsvärdet för mjöldryga i obearbetade spannmålskärnor, bortsett från obearbetade rågkärnor, är sedan tidigare 0,2 g/kg (med undantag för majs och ris). För exempelvis vete gäller därför samma principer och process som nedan beskrivs.

Utsläppande på marknaden har enligt förordningens artikel 1 c samma betydelse som utsläppande på marknaden enligt definitionen i artikel 3.8 i förordning (EG) nr 178/2002. Enligt den senare definitionen är utsläppande på marknaden: innehav av livsmedel eller foder för försäljning, inbegripet utbudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte, samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse. I system där produktion och bearbetning av spannmål integreras så att alla inkommande partier rengörs, sorteras och bearbetas i samma anläggning, ska gränsvärdena gälla för obearbetad spannmål i produktionsprocessen precis före det första bearbetningsledet, i enlighet med artikel 2 i förordningen (EU) 2023/915.

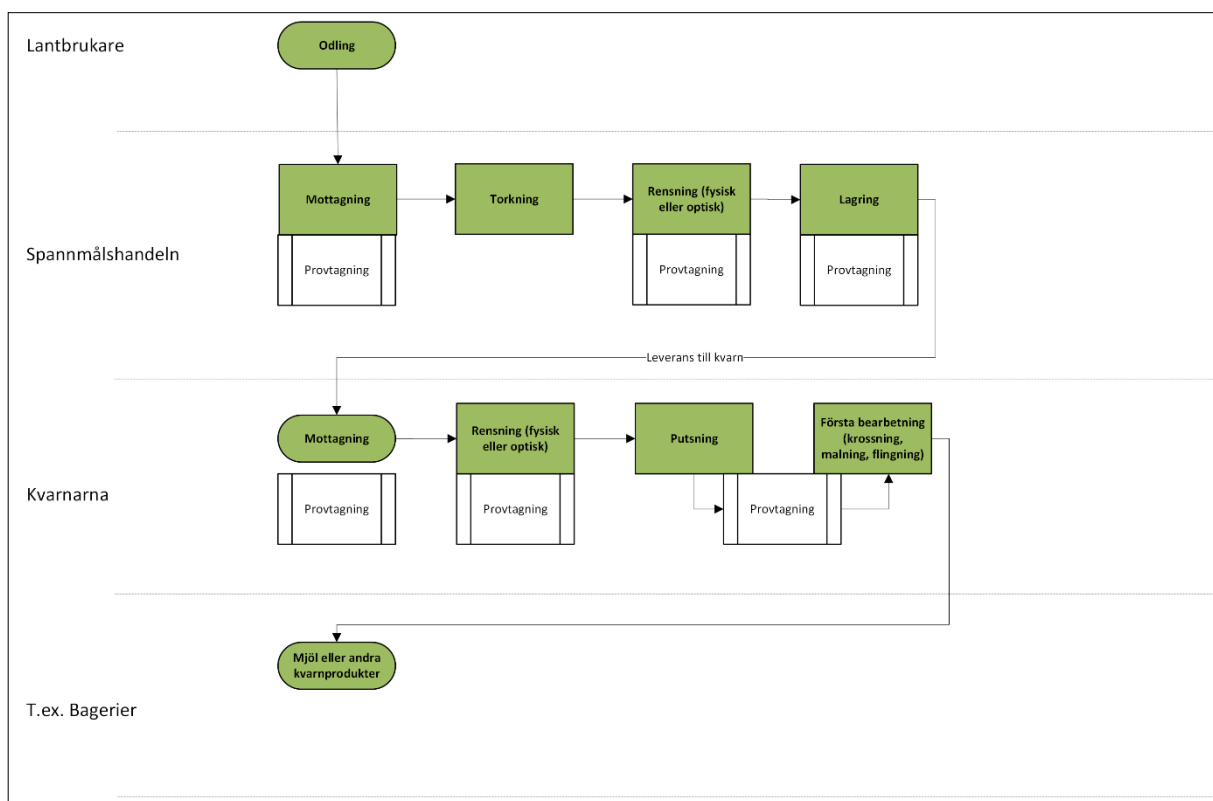
Med **första bearbetningsledet** avses, enligt fotnot 6 i bilaga I, all fysisk eller termisk behandling, annan än torkning, av eller på kärnan. Förfaranden för rensning, inklusive putsning, skalning,

sortering (färgsortering i tillämpliga fall) och torkning, betraktas inte som ”första bearbetningsledet” om **hela kärnan förblir intakt** efter rensning och sortering. Putsning är rensning av spannmål genom att man borstar och/eller skrubbar kraftigt, i kombination med avlägsnande av damm. Putsningen kan följas av färgsortering före malning.

I artikel 5.2 i förordningen (EU) 2023/915 framgår att i de fall där varan säljs med halter av mjöldryga som överskrider gränsvärdet, måste det framgå tydligt att ytterligare rensningssteg krävs innan varan får släppas ut på marknaden för slutkonsumenter eller användas som livsmedelsingrediens. Dokumentation för varje enskild batch ska tydligt visa dess användning och innehålla uppgiften ”Livsmedlet ska sorteras eller genomgå annan mekanisk behandling för att minska kontamineringen av mjöldryga innan det släpps ut på marknaden för slutkonsumenter eller för användning som livsmedelsingrediens”.

3 Flödet genom de olika verksamheterna

Bilden nedan beskriver flödet av obearbetade spannmålskärnor och provtagning för mjöldryga från odlingen till och med kvarnarna.

Det första bearbetningssteget sker generellt i kvarnarna. Hos spannmålshandeln sker torkning och rensning, som enligt förordningen inte är att anse som det första bearbetningsledet. Det är hos kvarnarna det första bearbetningsledet sker. Det är alltså där gränsvärdet gäller och det faller under kvarnens ansvar att säkerställa att råvaran uppfyller lagstiftningen innan malning, krossning eller flingning. Detta kan göras antingen genom kravställan mot leverantören eller genom den egna rensningsprocessen.

4 Exempel

a) Spannmålshandeln köper spannmål från odlaren

Gränsvärdet för mjöldryga gäller för rensad spannmål före det första bearbetningsledet. Detta steg, som till exempel kan vara malning, flingning eller mältning, där spannmålskärnans utseende förändras, sker först senare i processen. Därför är det handelns ansvar att i sin riskbedömning och egenkontroll säkerställa att mängden mjöldryga i inkommande spannmål går att hantera för att uppnå kundernas krav. Det är upp till varje enskild aktör sätta avtalsvillkor gentemot odlaren för att säkerställa detta.

b) Spannmålshandeln säljer spannmål till kvarnen

Produktspecifikationer med krav på andra toleransnivåer än förordningens gränsvärden regleras avtalsmässigt i affärsrelationen och kvarnen har ett ansvar i sin egenkontroll att förordningen uppfylls enligt ovan.

c) Kvarnen säljer kvarnprodukter till förädlingssteget (bageri, packeri, blanderi etc.)

Gränsvärdet för mjöldryga tillämpas i kvarnens egenkontroll innan det första bearbetningsledet, när kvarnen framställer till exempel mjöl eller flingor. I de fall kvarnen i stället säljer obearbetade spannmålskärnor som livsmedel eller livsmedelsingrediens gäller det lagstiftade gränsvärdet.